

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Димитрия Костадинова Спасова, катедра „Културология“, Факултет по изкуствата, Югозападен университет „Неофит Рилски“, професионално направление 3.1 Социология, антропология и науки за културата **по процедура** за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ в професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата на Петя Георгиева Костадинова с предложен дисертационен труд на тема „Влияние на технологиите върху управлението и популяризирането на културното наследство“. Настоящото становище е възложено на 17 април 2025 г. на заседание на Научното жури, назначено със заповед на Ректора на Югозападния университет № 1025 от 16.04.2025 г.

I. Обобщени данни за научната продукция и дейността на кандидата

Петя Костадинова е възпитаник на катедра „Културология“ към Факултета по изкуствата на Югозападния университет „Неофит Рилски“, в която завършва бакалавърската програма „Култура и медии“ и магистърската програма „Културен мениджмънт и визуални комуникации“. След това продължава обучението си като редовен докторант в катедра по докторска програма „Теория и история на културата“ и написва дисертация на тема „Влияние на технологиите върху управлението и популяризирането на културното наследство“. Дисертацията съдържа 437 страници, структурирани във Въведение, три глави, Заключение, Библиография с 563 литературни, 79 нормативни и 82 интернет източници, както и богато Приложение. Докторантката е разработила дигитален каталог на представените в дисертацията технологии, който е достъпен онлайн. Провела е анкетно проучване по темата на дисертационния труд в 162 организации (музеи и галерии) от Регистъра на Министерство на културата. Успоредно с това е провела и анкетно проучване сред широката общественост. Приложила е автореферат, както и седем публикации от 2020 г., които отговарят на тематичната насоченост на дисертацията.

II. Оценка на научните резултати и приноси

Петя Костадинова работи по **актуалната** не само към настоящия момент, но и занапред тема за предизвикателствата пред управлението и социализирането на културното наследство в условията на дигитализация, развитие и навлизане на различни технологии в него. Задълбочените ѝ

теоретични и практически познания по темата са многократно демонстрирани в текста на дисертацията.

Дефинираните от докторантката в Увода *обект и предмет на изследването* са точни. Заложените *работни цели и задачи* са конкретни и реалистични. *Обхватът на изследването* и неговите *ограничения* са аргументирани. Методологията е интердисциплинарна.

В Първа глава се поставя теоретичната рамка на изследването в две основни направления. Първото е свързано с поставянето на съвременния свят и конкретно на културното наследство в епохата на т.н. „Четвъртата индустриална революция“. Второто направление е свързано с подробното и критично разглеждане на действащата нормативна база, в рамките на която се залагат и регламентират изследваните в дисертацията процеси и съответно дават отражение върху темповете и формите на дигитализация Европа и в частност в България.

Във Втора глава Петя Костадинова прави подробна към настоящия момент класификация на технологиите, които се използват в културното наследство. Предложената класификацията е според етапите на проучване и социализиране, а именно „откриване“, „обработка“, „разпространение“ на съответния обект от културното наследство.

В Трета глава са представени успешни примери за употреба на цитираните технологии в България и чужбина и са очертани резултатите от проведените анкетни проучвания в музеи и галерии от една страна, а от друга сред широката общественост, за да се анализира актуалното състояние, тенденциите и перспективите на дигитализацията на културното наследство в България.

Трябва да отбележа също така, че в техническо отношение дисертацията е издържана отлично. Прави впечатление също така структурираното мислене на Петя Костадинова, което е илюстрирано в структурата на цялата дисертация и в подробното извеждане на голяма част от аспектите на проблематиката, която изследва. Това помага и на неспециалист бързо да навлезе в темата и да се ориентира сред многобройните технологии за дигитализация на културното наследство.

Авторефератът отговаря на установената форма. Обемът му е от 38 страници и напълно съответства на съдържанието на дисертационния труд. Отразени са общата характеристика, структурата, съдържанието и изводите на дисертацията. Посочени са приносите и публикациите по проблематиката.

Приносите са общо 7. Считам, че формулировката е прецизна и ясно очертава постигнатите резултати на дисертацията. Приносите са както с научен, така и с научно-приложен характер. Сред научните приноси трябва да бъдат посочени 1/ предложената от Петя Костадинова концептуална разлика

между понятията „дигитализация“, „цифровизация“ и „виртуализация“, 2/ разработената класификация на дигиталните технологии в сферата на културното наследство, 3/ както и извършеният анализ на влиянието, възможностите и предизвикателствата на интегрирането на тези технологии. Като съществен научно-приложен принос трябва да бъде откроен създаденият дигитален каталог, в който са систематизирани и описани широк набор от технологии, приложими в областта на културното наследство.

III. Критични бележки и препоръки

Петя Костадинова се е справила със сложна интердисциплинарна научна проблематика. Препоръчам на първо място да продължи да работи в практическото приложение на изследваната си. Препоръчвам също така да предложи разработен задължителен или избираем курс по проблематиката, който да бъде включен в учебните планове на специалности „Културология и културен мениджмънт“, „Култура и медии“ и „Култура и културен туризъм“ към катедра „Културология“ на Югозападния университет. Трябва да отбележа също така впечатлението, че предложените статии са от 2020 г. Препоръчвам на Петя Костадинова да засили публикационната си активност, за да бъдат научните и научно-приложните ѝ приноси след 2020 г. много по-видими.

IV. Заключение

В заключение, смятам, че представеният научен труд отговаря на условията и реда за присъждане на образователната и научната степен „доктор“ по Закона за развитие на академичния състав в Република България, на Правилника за прилагането му и на Вътрешните правила за развитие на академичния състав в ЮЗУ „Неофит Рилски“. Убедено гласувам с „ДА“ и препоръчвам на членовете на уважаемото Научно жури да подкрепят присъждането на образователната и научна степен „Доктор“ на Петя Костадинова по докторска програма „Теория и история на културата“ в професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата.

13.06.2025 г.

.....

Доц. д-р Димитрия Спасова

ACADEMIC OPINION

of Assoc. Prof. Dimitriya Kostadinova Spasova PhD from the Department of Cultural Studies, Faculty of Arts, South-West University "Neofit Rilski", Professional field 3.1 Sociology, Anthropology and Cultural Sciences on procedure for awarding scientific and educational degree "Doctor" to Petya Georgieva Kostadinov with proposed dissertation work on "The Impact of Technologies on the Management and Promotion of Cultural Heritage". This Academic opinion was assigned to me on April 17, 2025, at a meeting of the Scientific Jury, appointed by order of the Rector of South-West University № 1025/16.04.2025.

I. Summary on the candidate's scientific production and activities

Petya Kostadinova is graduated in bachelor's program "Culture and Media" and in master's program "Cultural Management and Visual Communications" in the Department of Cultural Studies, South-West University "Neofit Rilski". After that she continued her studies as a full-time PhD student in the PhD program "Theory and History of Culture" and wrote a dissertation on "Impact of Technologies on the Management and Promotion of Cultural Heritage". The dissertation contains 437 pages, structured in an Introduction, three chapters, Conclusion, Bibliography with 563 literary, 79 normative and 82 internet sources, as well as a rich Appendix. Petya Kostadinova has developed a digital catalog of the technologies presented in the dissertation, which is available online. She conducted a survey on the topic of the dissertation in 162 organizations (museums and galleries) from the Register of the Ministry of Culture. In parallel, she conducted a survey among the general public. She attached an abstract, as well as seven publications from 2020 that correspond to the thematic focus of the dissertation.

II. Evaluation of scientific results and contributions

Petya Kostadinova works on a topical topic, not only at the present time, but also in the future – the topic of the challenges facing the management and socialization of cultural heritage in the conditions of digitalization, development and penetration of various technologies into it. Her in-depth theoretical and practical knowledge on the topic has been repeatedly demonstrated in the text of the dissertation.

The defined *object* and *subject* of the study are precise. The *work goals* and *objectives* are specific and realistic. The *scope* of the study and its *limitations* are justified. The methodology is interdisciplinary.

Chapter One sets out the theoretical framework of the study in two main directions. The first one is related to the placement of the modern world and, in

particular, cultural heritage in the era of the so-called "Fourth Industrial Revolution". The second direction is related to the detailed and critical examination of the current regulatory framework, within which the processes studied in the dissertation are established and regulated and, accordingly, reflect on the pace and forms of digitalization in Europe and in Bulgaria in particular.

In Chapter Two, Petya Kostadinova makes a detailed classification of the technologies currently used in the field of cultural heritage. The proposed classification corresponds to the stages of research and socialization, namely "discovery," "processing," "distribution" of the corresponding cultural heritage site.

Chapter Three presents successful examples of the use of the cited technologies in Bulgaria and abroad as well as the results of surveys conducted in museums and galleries, on the one hand, and among the general public, on the other, in order to analyze the current state, trends and prospects for digitization of the digitization of cultural heritage in Bulgaria.

I should also note that technically the dissertation is excellent. Also impressive is the structured thinking of Petya Kostadinova, which is illustrated in the structure of the entire dissertation and in the detailed presentation of every significant aspect of the studied topic. This helps even a non-specialist to quickly enter the topic and navigate among the numerous technologies for digitizing cultural heritage.

The abstract follows the established format. Its volume is 38 pages and fully corresponds to the content of the dissertation. General characteristics, structure, content and conclusions of the dissertation are reflected. The contributions and publications on the issue are indicated.

There are 7 contributions in total. I believe that the formulation is precise and clearly outlines the results achieved by the dissertation. The contributions are both scientific and applied in nature. Among the scientific contributions, the following should be mentioned: 1/ the conceptual difference between the concepts of "digitalization", "digitization" and "virtualization" proposed by Petya Kostadinova, 2/ the developed classification of digital technologies in the field of cultural heritage, 3/ the analysis of the influence, opportunities and challenges of the integration of these technologies. The created digital catalog, which systematizes and describes a wide range of technologies applicable in the field of cultural heritage, should be highlighted as a significant scientific and applied contribution.

III. Critical remarks and recommendations

Petya Kostadinova has dealt with a complex interdisciplinary scientific issue. I recommend, first of all, that she continue to work on the practical application of her research. I also recommend that she propose a mandatory or elective course on the issue, which should be included in the curricula of the specialties "Cultural

Studies and Cultural Management", "Culture and Media" and "Culture and Cultural Tourism" at the Department of Cultural Studies, South-West University. I should also note the impression that the proposed articles are from 2020. I recommend that Petya Kostadinova increase her publication activity so that her scientific and applied scientific contributions after 2020 can be much more visible.

IV. Conclusion

In conclusion, I think that the presented scientific work meets the requirements of the Law for the Development of Academic Staff in the Republic of Bulgaria, the Rules for its Implementation and the Regulations for the Development of the Academic Staff of South-West University about the conditions and procedures for awarding the educational and scientific degree "Doctor". I confidently express my POSITIVE opinion and I recommend to the members of the Scientific Jury to award the educational and scientific degree "Doctor" to Petya Kostadinova in the doctoral program "Theory and History of Culture", professional field 3.1. Sociology, Anthropology and Cultural Sciences.

13.06.2025 г.

.....
Assoc. prof. Dimitriya Spasova PhD